

Asia: VN/31277/2025

Lausuntopyyntö valtiovarainministeriön selvityksestä yhtiökohtaisen IFRS-tilinpäätöksen ja elinkeinotulon verottamisesta annetun lain tuloslaskentaa koskevan sääntelyn välisistä ongelmakohdista

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Lausunto valtiovarainministeriön selvityksestä yhtiökohtaisen IFRS-tilinpäätöksen ja elinkeinotulon verottamisesta annetun lain tuloslaskentaa koskevan sääntelyn välisistä ongelmakohdista

Suomen Tilintarkastajat ry (ST) kiittää mahdollisuudesta lausua valtiovarainministeriön selvityksestä yhtiökohtaisen IFRS-tilinpäätöksen ja elinkeinotoiminnan verottamisesta annetun lain tuloslaskentaa koskevan sääntelyn välisistä ongelmakohdista.

Lähtökohtaisesti ST kannattaa esitettäviä lainsäädäntömuutoksia. ST kuitenkin suosittelee, että yhdenvertaisuusperiaatteen mukaisesti mahdollisuus luopua verotuksen kirjanpitosidonnaisuudesta laajennettaisiin myös niihin yrityksiin, jotka laativat tilinpäätöksen FAS-normiston mukaan. Lisäksi ST toteaa, että ehdotetut muutokset saattavat aiheuttaa muutostarpeita myös yhteisölaeissa, kuten osakeyhtiölaissa. ST esittää myös tarkennuksia ehdotuksen sisältöön lainsäätäjän tavoitteen selkeyttämiseksi.

Seuraavassa on esitetty lausuntomme selvityksen kappaleessa 7 esitettyihin muutoksiin:

A) JOTTA VEROTUS EI OLISI ESTEENÄ YHTIÖKOHTAISEN IFRS-TILINPÄÄTÖKSEN LAATIMISELLE, TULISI TOTEUTTAA AINAKIN SEURAAVAT MUUTOKSET (KOHDAT 1, 2 JA 3):

1.POISTOJEN KIRJANPITOSIDONNAISUUDESTA LUOPUMINEN PÄÄOSIN NIIDEN VEROVELVOLLISTEN OSALTA, JOTKA LAATIVAT YHTIÖKOHTAISEN TILINPÄÄTÖKSEN IFRS-STANDARDIEN MUKAISESTI (KS. JAKSO: 2.5.).

ST kannattaa luopumista poistojen kirjanpitosidonnaisuudesta. Näkemyksemme mukaan yritysten yhdenvertaisen kohtelun vuoksi, tämä mahdollisuus tulisi kuitenkin avata sovellettavista tilinpäätöksen laatimisperiaatteista riippumatta kaikille yrityksille. Mahdollisuuden rajaaminen vain IFRS-standardien mukaan tilinpäätöksensä laativille yrityksille saattaisi kannustaa IFRS-standardien mukaan laadittavien tilinpäätösten suosimiseen, koska IFRS-standardien mukaan olisi mahdollista esittää suurempi oma pääoma ja sen myötä suuremmat jakokelpoiset voittovarot. IFRS-normiston noudattaminen voisi muodostua edulliseksi esimerkiksi sellaisille yrityksille, jolla omavaraisuusaste vaikuttaa kolmansien osapuolien tekemiin päätöksiin.

Lisäksi ST toteaa, että selvityksen ehdottama poistojen kirjanpitosidonnaisuudesta luopumisen soveltuminen käytännössä suurten yritysten osalta osoittaa, että poistojen kirjanpitosidonnaisuudelle ei ole perustetta muissakaan yrityskokoluokissa. ST:n näkemys on, että verotuksen ei tulisi ohjata kirjanpidossa tehtäviä päätöksiä. Käsityksemme mukaan, mikäli poistojen kirjanpitosidonnaisuudesta luopuminen kohdistuisi vain IFRS-standardien mukaan tilinpäätöksensä laativiin yrityksiin, se ei vähennä verotuksen ohjaavuutta.

Suosittellemme että poistojen osalta verotuksen kirjanpitosidonnaisuudesta luopuminen tulisi sallia kaikille yrityksille. Tämän lisäksi pien- ja mikroyrityksille tulisi sallia mahdollisuus tehdä kirjanpidon poistot EVL:n poistojen mukaisesti nykyiseen tapaan.

Mikäli poistojen kirjanpitosidonnaisuudesta ei luovuttaisi kaikkien yritysten osalta, poistoeroa käytännössä muodostuisi vain keskisuurille ja suurille yrityksille, jotka eivät laadi tilinpäätöstä IFRS-standardien mukaisesti ja näiden yritysten suhteellinen osuus kaikista yrityksistä on vähäinen, mutta sinällään taloudelliselta arvoltaan merkittävä. Jäsentemme kokemuksen mukaan poistoeron käsittelyyn kirjanpidossa ja tilinpäätöksissä liittyy tavanomaista enemmän virheellisyyksiä. Näiden seikkojen perusteella olisi hyvä selvittää poistoeron kirjaamiskäytännön tarpeellisuus jatkossa.

Mikäli kirjanpitosidonnaisuudesta luovuttaisiin vain IFRS tilinpäätösten osalta, ja tarkoituksena olisi estää verottamattomien voittovarojen jako, jakokelpoisen oman pääoman määrää voisi vaihtoehtoisesti rajoittaa yhteisölain muutoksin IFRS:n mukaisesti laadittujen tilinpäätösten osalta siltä osin kuin oma pääoma on suurempi verotuksen ja kirjanpidon käyttöomaisuuden eroista johtuen. On huomioitava, että laskennallisen verovelan kirjaaminen vähentää oman pääoman arvoa vain 20 %.

2. KONSERNIAVUSTUSTA KOSKEVAN SÄÄNTELYN MUUTTAMINEN SITEN, ETTÄ KONSERNIAVUSTUKSEN TULOSVAIKUTTEISTA KIRJAAMISTA KIRJANPITOON EI VAADITTAISI (KS. JAKSO: 4.2.).

Kannatamme konserniavustusta koskevan sääntelyn muuttamista siten, että konserniavustuksen tulosvaikutteista kirjaamista kirjanpitoon ei vaadittaisi.

Muutoksen yhteydessä olisi hyvä selkeyttää, että lakimuutoksella ei muuteta konserniavustuksen antamisen päätöksentekoon liittyvää käytäntöä vaan konserniavustuksesta tulee jatkossakin tehdä päätös konserniavustusta antavan yhtiön hallituksen toimesta, jolloin myös KPL:n mukainen suoriteperuste kyseiseen tilikauteen olisi osoitettavissa.

ST esittää, että selvityksen sivulla 69 ehdotettua lakimuutoksen (konserniavustuslaki 4 §) sanamuotoa ”Konserniavustus luetaan antajansa verotuksessa kuluksi ja saajan verotuksessa tuotoksi sinä verovuonna, jona vastaavat kirjaukset on tehty kirjanpidossa.” tarkennettaisiin, sillä ”vastaavat kirjaukset” voisi tulkita edellyttävän tulosvaikutteista kirjausta kirjanpidossa, vaikka selvityksessä tätä ei käsityksemme mukaan tarkoiteta.

Lisäksi ST toteaa, että konserniavustusta koskevan sääntelyn muuttamisesta saattaa seurata seikkoja, joita selvityksessä ei ole huomioitu, kuten se, että IFRS:n mukaan emoyhtiön pääomansijoituksena kirjaama konserniavustus ei vähennä yhtiön voittovaroja, kuten tuloksen kautta kirjattava konserniavustus, ellei pääomasijoitusta katsota arvottomaksi ja alaskirjata. Lisäksi mainittu ”yksilöiminen veroilmoituksella” on tilintarkastuksen näkökulmasta ajallisesti mahdoton todentaa, koska veroilmoitus laaditaan usein tilintarkastuskertomuksen antamisen jälkeen, eikä veroilmoituksen sisältöä ole säännelty.

3. TALLETUSPANKKIEN JA LUOTTOLAITOSTEN LUOTTOTAPPIOVARAUKSEN KORVAAMINEN UUDELLA SÄÄNTELYLLÄ, JOKA MAHDOLLISTAISI ODOTETTAVISSA OLEVIENTEN JA TOTEUTUNEIDEN LUOTTOTAPPIOIDEN VÄHENTÄMISEN KIRJANPIDON TAVOIN (KS. JAKSO: 5.1.).

Kannatamme ehdotusta.

B) EDELLÄ SELOSTETTUIJEN MUUTOSTEN LISÄKSI EVL:N SÄÄNNÖKSIIN OLISI SYYTÄ TEHDÄ VEROPOHJAN LAAJUUTEEN JA VEROJÄRJESTELMÄN SYSTEMAATTIikkaan LIITTYVÄ RAHOITUSVÄLINEIDEN KÄYVÄN ARVON MUUTOKSIA KOSKEVA UUDISTUS (KOHTA 4):

4. KAUPANKÄYNTITARKOITUKSESSA PIDETTÄVIEN RAHOITUSVÄLINEIDEN ARVONMUUTOKSIA KOSKEVAN SÄÄNTELYN LAAJENTAMINEN KOSKEMAAN KAIKKIA TULOSVAIKUTTEISESTI KÄYPÄÄN ARVOON ARVOSTETTAVIA RAHOITUSVÄLINEIDEN ARVONMUUTOKSIA (IFRS 9). LISÄKSI ARVONMUUTOKSEN VERONALAISUUS JA VÄHENNYSKELPOISUUS TULISI MUUTTAA VASTAAMAAN RAHOITUSVÄLINEEN LOPULLISESTA LUOVUTUKSESTA AIHEUTUVAN LUOVUTUSHINNAN JA HANKINTAMENON EROTUKSEN TAI MUUN VOITON TAI TAPPION VEROKOHTELUA (KS. JAKSO: 3.1.3.).

Kannatamme ehdotusta, että käypään arvoon arvostettavien rahoitusvälineiden arvomuutokset olisivat laajemmin verotuksen ja kirjanpidon osalta yhtenevät.

Käsityksemme mukaan aiemmin IFRS:ssä noudatetun IAS 39 mukaisten kaupankäyntitarkoituksessa pidettävien rahoitusvälineiden luokitteluun on liittynyt tulkintahaasteita verotuskäytännössä. Arvonmuutosten verokohtelun muuttaminen vastaamaan omaisuuslajikohtaista verokohtelua selkiyttäisi oikeustilaa tältä osin, mutta voi lisätä omaisuuslajiriitelyä.

ST haluaa kiinnittää huomiota siihen, että selvityksessä on ehdotettu ainoastaan sääntelyn laajennusta koskemaan käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavia rahoitusvälineiden arvonmuutoksia, vaikka osa käyvän arvon muutoksista kirjataan IFRS:ssä muiden laajan tuloksen erien kautta (esim. joukkovelkakirjalainojen arvon muutokset ja tehokas osa kassavirran suojauksesta). Käytännössä nämä muiden laajan tuloksen eriin sisältyvät erät kirjataan yleensä oman pääoman erillisiin rahastoihin, ei voittovaroihin, joten ehdotuksen rajoittuminen tulosvaikutteisesti kirjattaviin on täten perusteltu.

Haluamme lisäksi kiinnittää huomiota, että selvityksessä ei ole otettu kantaa ehdotuksen vaikutuksesta johdannaisten tai suojauslaskennan käsittelyyn verotuksessa. Suosittelemme arvioimaan muutoksen vaikutuksen näihin liittyviin verotuksellisiin seikkoihin.

Ehdotuksen yhtenä tarkoituksena on vähentää tilanteita, joissa verottamattomia voittovaroja jaetaan osinkoina osakkeenomistajille. ST suhtautuu varauksellisesti myös realisoitumattomien arvonnousujen jakamiseen osakkeenomistajille. Tällöin muodostuu riski siitä, että yhtiö jakaa varoja perustuen hetkelliseen arvonnousuun, joka saattaa osingonmaksun jälkeen osoittautua arvottomaksi. Tämä lisää ns. maksukykytestin (OYL 13:2) arvioinnin merkitystä ja lisää hallituksen vastuuta maksukykyyn arvioinnin asianmukaisuudesta.

C) LISÄKSI OLISI PERUSTELTUA HARKITA TIETTYJEN EVL:N JAKSOTTAMISESTA KOSKEVIEN SÄÄNNÖSTEN MUUTTAMISTA (KOHDAT 5 JA 6):

5. NIIN KUTSUTUN EFEKTIIVISEN KORON MENETELMÄN KÄYTTÖÖNOTTAMINEN
RAHOITUSVÄLINEISTÄ KERTYVIEN TULOJEN JA MENOJEN JAKSOTTAMISESSA IFRS-STANDARDEJA
SOVELTAVIEN VEROVELVOLLISTEN VEROTUKSESSA (KS. JAKSO: 6.1.).

Kannatamme ehdotusta.

6. EVL 24 §:SSÄ JA 37 §:SSÄ SÄÄDETTYJEN 10 VUODEN ENIMMÄISPOISTOAIKOJEN MUUTTAMINEN
TAHDONVALTAISIKSI (KS. JAKSO: 6.2.).

Kannatamme ehdotusta. Käsityksemme mukaan ehdotus vähentäisi verotuksen ohjausvaikutusta poistojen käsittelyyn kirjanpidossa.

MUUT HUOMIOT

Selvityksen luvun 7 kehitysehdotusten lisäksi haluamme nostaa esiin ehdotettuihin lakimuutoksiin liittyviä asioita:

Tilinpäätöksen yksi keskeisistä tehtävistä on määrittää yrityksen jakokelpoisen oman pääoman määrä tilinpäätöshetkellä. Haluamme kiinnittää huomiota siihen, että ehdotettujen muutosten yhteys muuhun lainsäädäntöön, kuten eri yhteisölakeihin tulee varmistaa. Esimerkiksi osakeyhtiölain 8 luvun 1§:ssä on tällä hetkellä määritelty osakepääoma sekä kirjanpitolain mukaiset

arvonkorotusrahasto, käyvän arvon rahasto ja uudelleenarvostusrahasto (ja osakeyhtiön voimaannapannosta annetun lain (625/2006) mukaan myös vararahasto ja ylikurssirahasto) sidotuksi omaksi pääomaksi ja muut rahastot ja voittovarot ovat määritelty vapaaksi omaksi pääomaksi. Osakeyhtiölaissa ei ole tällä hetkellä määritelty erikseen jakoa sidottuun ja vapaaseen omaan pääomaan IFRS tilinpäätöksen osalta.

Selvityksessä on mainittu mahdollisuus IFRS 16 (Vuokrasopimukset) soveltamiseen verotuksessa, mutta siihen liittyen selvitykseen ei ole sisällytetty ehdotusta. Näkemyksemme mukaan IFRS 16 soveltaminen verotuksessa olisi perusteltua koska se keventäisi kirjanpitoon liittyvää hallintoa ja muutoksen vaikutus verotukseen on arviomme mukaan vähäinen. Sovellettaessa KPL 5 luvun 5b:n mukaista mahdollisuutta vuokrasopimusten käsittelyyn erityisesti vuokralle antajan verotuksen poisto-oikeuteen liittyä verotuskäytännössä epäselvyyttä, sillä vuokralle antajan kirjanpidossa ei ole kaikissa tapauksissa Verohallinnon näkemyksen mukaan katsottu tehdyksi poistona vähennettävää tulosvaikutteista kulukirjausta, vaikka kirjanpidossa hyödykkeen luovutuksena käsittelystä tulosvaikutteinen kulukirjaus aiheutuukin. EVL 54.2§ ei edellytä vähennyksen tekemistä kirjanpidossa poiston nimikkeellä. Tätä oikeustilaa tulisi selventää.. Lisäksi mainitsimme tässä yhteydessä, että nykyisen kirjanpitolain 5 luvun 5b §:n otsikoinnissa on vanhentunutta terminologiaa ”rahoitusleasing” joka on IAS 17 mukainen termi.

Kiinnitimme lisäksi huomiota siihen, että selvityksessä ei ole juurikaan otettu kantaa siirtymävaiheen käsittelyyn verotuksessa. Toivomme että lakiehdotuksessa huomioitaisiin, miten vertailuvuoden avaavaan taseeseen ja vertailuvuoteen tehtävät IFRS oikaisut käsitellään verotuksessa käytännön soveltamisen helpottamiseksi.

Mainittakoon myös, että Suomessa ei tällä hetkellä ole Kilan lausuntoa 2005/1750 lukuun ottamatta IFRS 1 tyyppistä sääntelyä, joka ohjeistaa, miten siirtyminen IFRS-soveltamisesta Suomen kirjanpitolainsäädännön mukaiseen soveltamiseen tulisi käsitellä kirjanpidossa.

Helsingissä 1.päivänä joulukuuta 2025

SUOMEN TILINTARKASTAJAT RY

Osmo Valovirta

Sanna Alakare

Hallituksen puheenjohtaja

Toiminnanjohtaja

Ruuska Risto
Suomen Tilintarkastajat ry